

- مروری بر مباحث جلسه گذشته
 - حساسیت قرآن کریم نسبت به موضوع معاد از نظر کمی و کیفی
 - معاد بحثی اعتقادی و تحلیلی است
 - معاد امری ممکن یا محال
 - عقلای عالم و صحنه بر امکان وقوع معاد
 - استدلال قرآن برای امکان معاد ، تشبیه برای تقریب به ذهن
- معنای مرگ با توجه به کلام امام جواد (ع)
 - قِيلَ لِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَ مَا الْمَوْتُ قَالَ هُوَ النَّوْمُ الَّذِي يَأْتِيكُمْ كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَّا أَنَّهُ طَوِيلٌ مُدَّتُهُ لَا يُنْتَبَهُ مِنْهُ إِلَّا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ رَأَى فِي نَوْمِهِ مِنْ أَصْنَافِ الْفَرَحِ مَا لَا يَقَادِرُ قَدْرَهُ وَ مِنْ أَصْنَافِ الْأَهْوَالِ مَا لَا يَقَادِرُ قَدْرَهُ فَكَيْفَ حَالُ فَرَحٍ فِي النَّوْمِ وَ وَجَلٍ فِيهِ هَذَا هُوَ الْمَوْتُ فَاسْتَعِدُّوا لَهُ (بحارالانوار، ج ۶، ص ۱۵۵)
- از محمد بن علی (ع) پرسیدند: مرگ چیست؟ فرمود: همین خوابی است که هر شب به سراغ شما می‌آید. فقط مرگ، زمانش طولانی است و روز قیامت از آن بیدار می‌شوند. اگر کسی شادمانیهای بی‌حد یا وحشت‌های بی‌اندازه را در خواب ببیند چگونه در حال خواب شادمان یا وحشت زده می‌شود، مرگ نیز چنین است. پس برای آن آماده باشید.
- بررسی معنای نفس و ارتباط آن با مرگ و معاد
 - نفس یک حقیقت غیر مادی است
- نحوه موجودیت و کیفیت و آثار حقیقت غیر مادی نیز غیر مادی است
- دلیل غیر مادی بودن نفس با توجه به کلام فلاسفه و عرفا
 - ما حکم میکنیم که سیاهی ضد سفیدی است و داور میان دو چیز باید آن دو را نزد خود حاضر داشته باشد، پس سیاهی و سفیدی نزد ذهن حاضرند و بدیهی است که اجتماع کرده اند جسم و جسمانی نیست و این صور جزئیه امتناع از کلیت و شرکت دارند، پس مدرک آن‌ها عقل نیست زیرا که عقل مدرک کلیات است، پس باید مدرک آن‌ها قوه‌ی خیال باشد و از این بیان، نتیجه حاصل می‌شود که علاوه بر این که نفس جوهری است و رای طبیعت، قوه‌ی خیال که شانی است از شئون آن، تجرد برزخی دارد (یعنی ماده ندارد ولی آثار ماده را دارد).
- اسفار اربعه ملاصدرا جلد ۱ صفحه ۳۱۸ (حسن زاده آملی، دروس معرفت نفس، ص ۲۵۹)
- مرگ و قطع تعلق نفس نسبت به بدن
 - درجه و رتبه نفس با توجه به عمل و رفتار در عالم ماده .
- پاسخ قرآن به منکران معاد با توجه به آیات ۱۰ و ۱۱ سوره مبارکه سجده
 - وَ قَالُوا أءِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَئِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ

- و گفتند: آیا چون در (زیر) زمین ناپدید گشتیم، آفرینش تازه‌ای خواهیم داشت؟ بلکه آنان لقای پروردگارشان را منکرند.
- قُلْ يَتَوَفَّئِكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ
- بگو: آن فرشته مرگ که بر شما گمارده‌اند جان شما را می‌ستاند سپس به سوی پروردگارتان بازگردانده می‌شود.
- کلمه "توفی" به معنای این است که چیزی را به طور کامل دریافت کنی، مانند توفی حق، و توفی قرض از بدهکار، که معنایش تا دینار آخر حق و طلب را گرفتن است.
- خدای تعالی به رسول گرامی خود دستور داده که در پاسخ از استبعاد ایشان به ایشان بگو که حقیقت مرگ بطلان و نابود شدن انسان نیست، و شما انسانها در زمین گم نمی‌شوید، بلکه ملک الموت شما را بدون اینکه چیزی از شما کم شود، بطور کامل می‌گیرد، (چون گفتیم کلمه توفی گرفتن بطور کامل را می‌رساند)، و ارواح شما را از بدنهایتان بیرون می‌کشد، به این معنا که علاقه شما را از بدنهایتان قطع می‌کند.
- و چون تمام حقیقت شما ارواح شماست، پس شما یعنی همان کسی که کلمه "شما" خطاب به او است، بعد از مردن هم محفوظ و زنده‌اید، و چیزی از شما کم نمی‌شود، آنچه گم می‌شود و از حالی به حالی تغییر می‌یابد، و از اول خلقتش دائماً در تحول و دستخوش تغییر بود، بدنهای شما بود نه شما، و شما بعد از مردن بدنها محفوظ می‌مانید، تا به سوی پروردگارتان مبعوث گشته و دوباره به بدنهایتان برگردید «۱».

• مرگ در کلام شیخ الرئیس ابن سینا

- شیخ الرئیس أبو علی سینا در رساله «الشِّفَاءُ مِنَ خَوْفِ الْمَوْتِ» راجع به حقیقت مرگ و علّت ترس می‌گوید :
- «مَا كَسِيكِهِ مَرْدَنَ رَا جَاهِلٍ اسْتِ وَ نَمِي دَانْدَ كِه حَقِيْقَتَش چيست، پس من برای او بیان می‌کنم و روشن می‌سازم که مرگ بیشتر از آن نیست که نفس انسانی آلات خود را که آنها را استعمال می‌نمود ترک می‌کند- و آن آلات همان اعضای او هستند که مجموعه آنها را بدن می‌نامند- همچنانکه شخص صنعتکار آلات کار خود را ترک می‌کند.
- چون نفس انسان جوهری است غیر جسمانی، و عرض نیست و قبول فساد و خرابی نمی‌کند. و چون این جوهر از بدن مفارقت کند، باقی خواهد بود به بقائی که در خور اوست، و از کدورات عالم طبیعت صفا می‌یابد و به سعادت تامّه خود نائل می‌آید و ابداً راهی به زوال و فناء و انعدام او نیست. چون جوهر از آن حیث که جوهر است فانی نمی‌شود و ذاتش باطل نمی‌گردد، و آنچه باطل می‌شود همان أعراض و خواصّ و نسبت‌ها و اضافات و اموری است که بین او و اجسام و رابطه بین آن دو می‌باشد.

▪ «رسائل» شیخ الرئیس، ص ۳۳۹، رساله «الشِّفَاءُ مِنَ خَوْفِ الْمَوْتِ»

• بازگشت به سوی خدا به چه معناست ؟

- هر چه در عالم وجود است جلوه ای از اسماء و صفات حضرت حق است

• تفاوت مرگ کافران و نیکان در آیات قرآن کریم (سوره مبارکه النحل آیه ۲۸ و ۳۲)

- الَّذِينَ تَتَوَفَّيْهُمْ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

معاد در قرآن کریم
جلسه پانزدهم
۱۶ اردیبهشت ماه ۱۳۹۵

ریز موضوعات
سخنرانی
دکتر اسدی گرمارودی

▪ کسانی که در حال ستم بر خویش، فرشتگان جانشان را می‌گیرند، از در سازگاری وارد می‌شوند (و می‌گویند): ما هیچ کار زشتی نمی‌کردیم؛ چرا، (می‌کردید) بی‌گمان خداوند به آنچه انجام می‌دادید داناست.

○ الَّذِينَ تَتَوَقَّئُهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

▪ آنان که در حال پاکیزگی (از شرک) فرشتگان قبض روحشان کنند به آنها گویند که شما به موجب اعمال نیکویی که در دنیا به جا آوردید اکنون به بهشت ابدی درآید.

○ نحوه بازگشت وابسته به نحوه زندگی و عمل با توجه به روایت نبوی

▪ قَالَ النَّبِيُّ (ص) كَمَا تَعِيشُونَ تَمُوتُونَ وَ كَمَا تَمُوتُونَ تَبْعَثُونَ وَ كَمَا تَبْعَثُونَ تُحْشَرُونَ

• عوالی اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۴، ص: ۷۳

http://www.almenhaj.com/media/maad/moz_maad_1395.02.16_015.mp3

http://www.almenhaj.com/media/maad/moz_maad_1395.02.16_015.pdf

: لینک فایل صوتی سخنرانی

: متن موضوعات و خلاصه سخنرانی

(@almenhaj) <https://telegram.me/almenhaj>

Islam.shiea@gmail.com , info@almenhaj.com